yapı

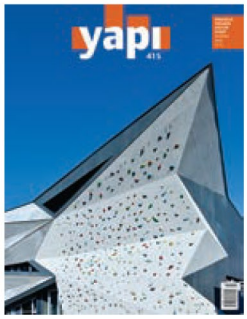
415

MİMARLIK
TASARIM
KÜLTÜR
SANAT

HAZİRAN
2016
12 TL

ISSN 1300-3437
06
9 771300 343005

İçindekiler

YAPI **415** HAZİRAN *JUNE* 2016
AYLIK MİMARLIK TASARIM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ
MONTHLY ARCHITECTURE DESIGN CULTURE AND ART MAGAZINE

KURULUŞU FOUNDED **1973**

Yayımlayan PUBLISHED BY
YAPI-ENDÜSTRİ MERKEZİ A.Ş. BUILDING INFORMATION CENTRE
Fulya Mah. Yeşilçimen Sok. No: 12/430
(Polat Kulesi yanı) 34394 Şişli/İSTANBUL
Tel: (0212) 266 70 70 Faks: (0212) 266 74 66

YAPI-ENDÜSTRİ MERKEZİ A.Ş. ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Emine Zeynep Vardar

GENEL YAYIN YÖNETMENİ (SORUMLU MÜDÜR)
EDITOR-IN-CHIEF
Yasemin Keskin Enginöz

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ MANAGING EDITOR
Burçin Yılmaz

GRAFİK TASARIM GRAPHIC DESIGN
Emre Çıkınoğlu, BEK

GRAFİK UYGULAMA REALIZATION
Aslıhan Abay

BASKI SORUMLUSU PRINTING MANAGER
Kemal Kara

REKLAM YÖNETİCİSİ ADVERTISEMENT RESPONSIBLE
Bahadır Erkmen

REKLAM SORUMLUSU ADVERTISEMENT RESPONSIBLE
Cihat Er, Tunç Yağcı

REKLAM SATIŞ ADVERTISEMENT
Sema Çekin, Gülay Kansu, Burçin Cevher, Candaş As

BASKI VE RENK AYRIMI PRINT AND COLOR SEPARATION
OFSET FİLMCİLİK VE MATBAACILIK SAN. VE TİC. A.Ş.
Sertifika No: 12326
Şair Sokak No: 4 Kâğıthane 34410 İstanbul Tel: 0212 295 86 01

BASKI TARİHİ VE YERİ PRINT DATE AND PLACE
23.05.2016, İSTANBUL

DAĞITIM DISTRIBUTION
Doğan Dağıtım

YAYIN TÜRÜ
Yaygın, Süreli

SAYISI SINGLE COPY
12 TL (KDV Dahil)

ABONMAN ANNUAL SUBSCRIPTION RATE
12 sayı: 130 TL (KDV Dahil)
Öğrencilere: 109 TL (KDV Dahil)
Diş Ülkeler (To Abroad): US $ 150.-
K.K.T.C.: 250 TL (KDV Dahil)

POSTA ÇEKİ HESABI POSTAL CHEQUE ACCOUNT
334545

ABONELER VE DAĞITIM SERVİSİ
SUBSCRIPTION AND CIRCULATION SERVICE
(0212) 266 70 70/140

YAZI VE YÖNETİM BÜROSU
EDITORIAL AND ADMINISTRATIVE OFFICE
Fulya Mah. Yeşilçimen Sok. No: 12/430 (Polat Kulesi yanı)
34394 Şişli/İSTANBUL Tel: (0212) 266 70 70 Faks: (0212) 266 74 66
bilgi@yapidergisi.com www.yapidergisi.com

Yayımlanan yazılardaki düşünceler yazarlarına ait olup YAPI Dergisi'ni bağlamaz. Kaynak gösterilerek yazılardan alıntı yapılabilir. Reklamlar reklam verenin sorumluluğundadır. YAPI Dergisi reklamlarda verilen bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz. Yayımlanan projelerdeki bilgiler künyedeki mimar ve tasarımcıları tarafından bildirilmiş olup, onların sorumluluğundadır.

ISSN 1300-3437

KAPAK COVER
Važeckā'da Yeni Kültür Merkezi

KAPAK FOTOĞRAFI COVER PHOTO
©Lubo Stacho

Tarandığı Veritabanı:
Design and Applied Arts Index (DAAI)

Sektörel Yayıncılar Derneği üyesidir.
www.seyad.org

Saydam ve Katılıma Açık Bir Kent Yönetimine Sahip Miyiz? 4

Yasemin Keskin Enginöz
Pek çoğumuz özellikle kentin bütününü ilgilendiren kentsel alanlara, yapılara ve anılarımıza müdahale edildiği an ne olduğunu öğreniyoruz. Kentliler olarak bizler, her kesimden sivil toplum örgütleri, İBB birimleri, akademisyenler kentsel kararlarda ve uygulamalarda "saydamlık" ve "katılımcılık" ilkesini bu kadar vurgularken bunun uygulanamamasının ardındaki nedeni açıklayabilecek sorumlu kim?

Haberler 18

- Atatürk Orman Çiftliği'ndeki Marmara Köşkü yıkıldı
- Kabataş'a "martı formunda" transfer merkezi
- Tarihi Kaleiçi UNESCO yolunda
- Kerem Erginoğlu ile YEM Yayın Söyleşisi Çukurova Üniversitesi'nde yapıldı
- Tarihi surlara asfalt döküldü
- "Gayrimenkulde Kadın Girişimi" toplantısı yapıldı
- Yapı Kataloğu 2016 yayımlandı
- DAÜ Uluslararası Tasarım Haftası etkinlikleri 6. kez yapıldı
- YEM'de Etkinlikler...

Bir Konu 38

- Kentsel Dönüşümde Yaşanan Sosyal, Hukuksal, Çevresel ve Mühendislik Sorunları, **Nezihi Karahasan**

Bir Kitap 44

- Afetler ve Kalkınma Konusuna Toplu Bakış, **Fikret Şenses**

Tan Oral'dan 46

Ürünler/Yenilikler 48

Sanat 56

Yayınlar 58

- Sınıraşımı Metinleri: Osmanlı Mekanının Peşinde 15.-19. Yüzyıllar
- Kültür Köprüleri 2 "Üsküp ve Ohri Bölgesindeki Osmanlı-Türk Mimari Mirası"
- İstanbul Mimarlık Rehberi

88

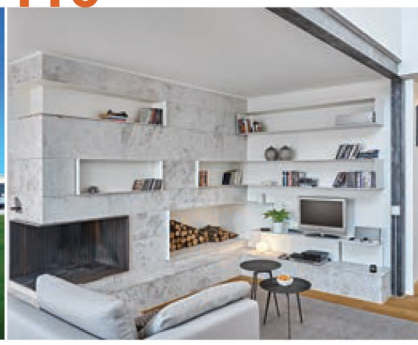
96

102

116

"Hücresel Müdahaleler- Cellular Interventions" 60

Elif Erdine
2012 yılından bu yana düzenlenen AA Visiting School İstanbul projesi bu yıl "Tektonik Ortakyaşam" (Tectonic Symbiosis) temasıyla 13-22 Haziran günleri arasında düzenleniyor. Geçen yıl "Hücresel Müdahaleler" (Cellular Interventions) başlığı altında düzenlenen çalışma sürecini ve ilişkili eğitim yaklaşımını, konuk okul Architectural Association adına Elif Erdine ve evsahibi Bilgi Üniversitesi adına Şebnem Yalınay Çinici aktarıyorlar.

Bir Eğitim Deneyi Olarak Üretkent 68

İlknur Türkseven Doğrusoy, Emel Kayın, Deniz Dokgöz, H. İbrahim Alpaslan, Deniz Balık
İzmir Karabağlar için alternatif-sürdürülebilir bir üretim mekânı tasarlamak...

Ayasofya Haseki Hürrem Sultan Hamamı 78

Didem Erten Bilgiç

Važeckâ'da Yeni Kültür Merkezi 88

MİMARİ TASARIM: **Architektonické štúdio Atrium**
Projede eski bir ısı eşanjörü istasyonu, bölgenin çağdaş gereksinimlerine yanıt verecek biçimde bir kültür merkezine dönüştürülmüş. İşlevin dönüşüm konsepti, düzgün kübik kütlenin hareketli bir tırmanma duvarına dönüştürülmesine dayanıyor.

Ulugöl Büro Binası 96

MİMARİ TASARIM: **Tago Architects**
Projede amaç, cephe üzerinde çeşitliliği ön plana çıkartmak, statik kurgu göz önünde bulundurularak ara katlarda boşluk ve doluluk ilişkilerini kurgulamak, çalışanlar arasındaki sosyal etkileşimi yeşil teraslarla ve ortak alanlarla sağlamaktır.

İstanbul Tarım Büro Binası 102

MİMARİ TASARIM: **Şevket Altındal Mimarlık Bürosu**
Yapı, büyük boyutlu sera ve depolar silsilesinin önünde, var olan niteliksiz silueti güçlendirmek için farklı yükseklik, doku ve açılarda gelişen duvar elemanları ile görsel anlamda bir perde olmuş ve dokuya bir set çekmiştir.

"King Street West" 108

MİMARİ TASARIM: **BIG**
Üç mahallenin kesişim noktasında BIG ve Westbank, kent sakinleri için yeni bir odak oluşturacak ve çeşitli yaya akslarını bir araya toplayacak bir avluyla birlikte bir karma kullanım projesi hazırlamışlar.

Beyaz Ev 116

İÇMİMARİ TASARIM: **Ofist - Yasemin Arpaç, Sabahattin Emir**
Olağanüstü bir boğaz ve eski şehir manzarasına sahip çatı katı, ferah, aydınlık ve huzurlu bir yuvaya dönüşmüş.

Yanweizhou Parkı 120

PEYZAJ TASARIMI: **Turenscape&Pekin Üniversitesi Mimarlık ve Peyzaj Fakültesi**
Yanweizhou Parkı, taşkın alanları için doğaya uyumlu suya dayanıklı uygulanabilir bir örnek niteliği taşıyor.

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasında Sorunlar ve Fırsatlar 126

Murat Kitir, Mehmet Çağlar Meşhur
Çalışma kapsamında, farklı boyutları olan geleneksel kent dokularının korunması konusu, ağırlıklı olarak ekonomik destek araçları ile korumaya ayrılan kaynak ve fonların yeterliliği yönünden irdelenmiştir.

Tarihi Çevrenin Bütüncül Korunmasında Güncel Sorunlar 132

Can Karagülle
Bolu Kent Merkezi Örneği

Galaktik Sanat - Deepizm 142

Gülseli İnal
Yücel Dönmez, eserlerinde sanki bir ışık eri gibi, başına üşüşen renkleri belli bir merkeze bağlayarak gelişigüzel akan ışınları tuval yüzeyinde zaptederek yol almaktadır.

BU SAYIDAKİ REKLAMLAR DİZİNİ

- Schlüter Systems Dış Tic. Ltd. Şti. 10
- Aco Yapı Malzemeleri San. ve Tic. Ltd. Şti. 45
- Asimetrik Ses, Işık ve Görüntü Sistemleri A.Ş. 16
- Aspen Yapı ve Zemin Sistemleri San. ve Tic. A.Ş. 51
- Berker Elektronik Ürünleri ve Akıllı Otomasyon Sistemleri Tic. Ltd. Şti. 6
- Bursa Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş. 14
- Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş. Arka Kapak
- Eramita Mimarlık Mühendislik ve Dış Tic. Ltd. Şti. 37
- Evi Metal Inox Yapı Ürünleri Mimarlık ve Müteahhitlik İnş. Taah. San. Dış. Tic. Ltd. Şti. 29
- F.T.I.Fasad Teknoloji Merkezi A.Ş. 55
- Geze Kapı ve Pencere Sistemleri San. ve Tic. Ltd. Şti. 23
- İlkay Dış Ticaret Mümessillik ve Org. Ltd. Şti. 53
- Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş. 5
- Knauf İnşaat ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş. 11, 27
- Leonardo Mermer Madencilik A.Ş. 35
- Metal Yapı Holding Anonim Şirketi 17
- Moyap Modern Hazır Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş 25
- Pentek Pencere Aksesuar Sanayi Tic. A.Ş. 43
- Sartech Yapı Malzemeleri San. Tic. Ltd. Şti. 41
- Seranit Granit Seramik Sanayi ve Tic. A.Ş. 12-13, Ön Kapak İçi Karşısı
- Tirim İnşaat Mim. Taah. San. ve Tic. A.Ş. 21
- Trakya Cam Sanayii A.ş. Ön Kapak İçi, 7
- Türk Henkel Kimyevi Madde Sanayi Ticaret A.Ş. 15
- Yapı-Endüstri Merkezi A.Ş. 47, 59, 67, 107, 115, 131, 141, Arka Kapak İçi
- YEM Fuarcılık A.Ş. 9
- Yıldız Mobilya Dek. San. ve Tic. Ltd. Şti. 8

Bir Eğitim Deneyi Olarak Üretkent

Üretkent as an Educational Experiment

ENGLISH SUMMARY ON PAGE 77

İzmir Karabağlar için alternatif-sürdürülebilir bir üretim mekânı tasarlamak...

İLKNUR TÜRKSEVEN DOĞRUSOY*
EMEL KAYIN**
DENİZ DOKGÖZ***
H. İBRAHİM ALPASLAN****
DENİZ BALIK****

» Sanayi mekânları bir kentin ekonomik anlamda sürdürülebilirliğini sağlayan temel dayanak noktasını oluştursa da planlama boyutunda doğru ele alınmadığında, alınan plan kararları gelecek projeksiyonları ile örtüşmediğinde ve yarattıkları çevresel sorunlar için çözüm önerileri geliştirilmediğinde ya da zaman içinde kent merkezleri ve yerleşim alanları ile bütünleştiklerinde kentte problem odakları oluşturabilmektedir. Çarpık kentleşme, görüntü ve çevre kirliliği, güvenlik gibi sorunlar giderek sanayi mekânlarının ve çevresinin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bir başka sorun, üretim sektörünün teknolojik anlamda büyük bir gelişme ve merkezileşme içinde olması ve küçük ve orta ölçekli üretimin güçlü rekabet ortamı karşısında varlığını sürdürmesini zorlaştırmasıdır. İzmir kenti pek çok büyük kentte olduğu gibi sanayi mekânsallığı açısından benzer sorunları yaşamaktadır. Kentin üretim yapısını belirleyen küçük ve orta ölçekli üretim mekânlarının kent merkeziyle bütünleşmesi problemi, çeperde planlanan organize sanayi alanları ile çözülmeye çalışılmaktadır. İzmir kentinde sanayinin yoğun biçimde varlığını hâlâ merkezde sürdürüyor olması, üretim yapısının bu türden bir sıçramayı gerçekleştirecek özelliklere sahip olmaması ile ilişkilidir. Ünverdi'nin (2006) araştırması, 1950-2000 yılları arasında kurulan ve üretim faaliyetine devam eden firmalardan önemli bir kısmının kendisine Konak merkezli 35 kilometrelik bir halka içinde konumlanmasına bağlı olarak, firmaların üretim alanları için yer seçiminde kent merkezine yakın olma isteğinin önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır. İzmir kentinin güney aksında yer alan, küçük ve orta ölçekli üretim sektörü ile öne çıkan Karabağlar da yukarıda

Resim 1. Karabağlar-Yeşillik Caddesi'nin genel görünümü. Kaynak: Yazar arşivi. Fig. 1. General view of Yeşillik Caddesi in Karabağlar. (Photographs: author's archive).

Resim 2. Karabağlar'da atıl durumdaki düzenlenmemiş ve düzenlenmiş açık alanlardan görünümler. Kaynak: Yazar arşivi. Fig. 2. Views of unused open spaces, unlandscaped and landscaped, in Karabağlar. (Photographs: author's archive).

tarif edilmeye çalışılan sorunlarla yüzleşmeye çalışan bir bölgedir.

Mimarlık dünyasının kentsel sorunlarla iç içe geçen karmaşık ve güncel sorunları Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Bölümü son sınıf stüdyolarında ele alınan konular için önemli bir altlık oluşturmaktadır. 2014-2015 Bahar dönemi son yarıyılındaki tasarım eğitiminde stüdyo tasarım problemi Karabağlar üretim bölgesinin sorunları üzerinden yapılandırılmıştır. Bu anlamda makale kapsamında ilk olarak çalışma alanının sürdürülebilirliğini tehdit eden, stüdyo sürecinde de tartışmaya açılan ve tasarım yaklaşımları için önemli bir arka plan oluşturan temel sorunları ele alınacak, daha sonra deneyimlenen tasarım eğitimi sonuçları ile birlikte irdelenecektir.

Karabağlar Sanayi Bölgesinin Sürdürülebilirliğini Tehdit Eden Sorunlar

İzmir'in en eski yerleşim yerlerinden olan ve yakın bir geçmişe kadar adını aldığı kara üzüm bağları, çiftlikleri ve bağ evleriyle anılan Karabağlar, özellikle 1960'lardan sonra yapılan planlama çalışmalarıyla bir sanayi bölgesi olmuş ve kent belleğinde İzmir'in mobilya üretim merkezi olarak yer etmiştir. İzmir kentinde 1970'li yılların sonundan başlayarak öngörülen kentsel gelişim senaryoları paralelinde sanayi kuzey ve güney doğrultusunda üç ana eksen boyunca gelişim göstermiştir. Bunlar, Pınarbaşı-Işıkkent-Kemalpaşa, Çiğli-Menemen ve Karabağlar-Torbalı-Menderes sanayi akslarıdır (Karataş; 2006a). Karabağlar sanayi yerleşimi kuzey ve güney aksı boyunca uzanan, kent merkezi ile güneydeki Gaziemir ve havalimanı bağlantısını sağlayan ve üzerinde satış ve pazarlama mekânlarının yer aldığı Yeşillik Caddesi ile doğu yönünde caddenin art alanında konumlanan küçük ve orta ölçekli üretim alanlarının varlığı ile karakter kazanmaktadır (Resim 1).

1980'lerden sonra sanayi tesislerinin bölge yaşayanlarına iş olanakları sunması açısından politik bir yatırım aracı olarak görülmesi ve bu türden mekânsal yapılanmaların çevresel önlemler alınmadan desteklenmesi,

Resim 3. Yeşillik Caddesi'nin art alanında konumlanan üretim atölyelerinden bir görünüm. Kaynak: Yazar arşivi. Fig. 3. View of the manufacturing ateliers located in the back area of Yeşillik Caddesi. (Photographs: author's archive).

Resim 4. Yeşillik Caddesi üzerinde yer alan satış mekânlarının kimlik yoksunluğu sorunu. Kaynak: Yazar arşivi. Fig. 4. The problem of lack of identity of the sales spaces on Yeşillik Caddesi. (Photographs: author's archive).

İzmir kent merkezine bitişik konumda düzensiz, birbirinden kopuk ve konut yerleşimleriyle iç içe geçen sanayi mekânlarının gelişimine neden olmuştur (Ünverdi; 2006). Bu türden sanayi bölgelerini tipik biçimde örnekleyen Karabağlar sanayi bölgesinin sorunlarını üretimle ilgili, sosyo-kültürel ve çevresel olmak üzere üç başlıkta özetlemek olanaklıdır.

Üretimle ilgili sorunlar: Türkiye'deki mobilyacılık sektörünün İzmir temsilcisi olarak kabul edilen Karabağlar, yüzde 9,1'lik üretim ve iş istihdamı payıyla ülkede üçüncü sırada yer almaktadır (Hasan Serin vd.; 2014). Karabağlar'daki üretim sektörü ağırlıkla Yeşillik Caddesi üzerinde yoğunlaşan küçük ve orta ölçekli mobilya üretimi ile anılsa da, bölgede metal, otomotiv, cam ve optik alet üretimi gibi önemli üretimlerin de gerçekleştiği vurgulanmalıdır. Üretim sektörü ve üretim bilgisi teknolojik olanaklarla ve bilişim alanında yaşanan gelişmelerle sürekli yenilenmekte, özellikle tasarım ve üretim bilgisinin bütünleşmesi ve üretim mekânlarının tasarımında çağdaş gelişmelerin takip edilmesi sektörler arasında rekabet ortamı hazırlamaktadır. Karabağlar'daki üretim sektörü önemli bir deneyim bilgisi biriktirmekle birlikte bu bilgiyi çağdaş gelişmeler ve eğitim olanaklarıyla bütünleştirip kendini yenilemede ve nitelikli iş gücü yaratmada yeterince etkili olamamaktadır. Bunun yanısıra, üretimden kaynaklanan kirlilik, gürültü ve atık gibi problemler için çevreci ve çağdaş yöntemlerin kullanılması konusundaki eksiklikler Karabağlar'ın üretimle ilgili önemli sorunlarını oluşturmaktadır.

Sosyal ve kültürel sorunlar: İzmir'in en büyük ve en fazla nüfus barındıran ilçesi olan Karabağlar, ülkenin değişik kesimlerinden göç alan, kozmopolit, eğitim ve gelir ortalaması düşük olan bir yerleşimdir. İlçe nüfusunun yüzde 55'inin eğitim düzeyi ilköğretim mezunu ve altıdır. Sosyal faaliyet ve donatı alanları yetersiz olup bir kültür merkezi ve dört semt merkezi dışında bölgede kültürel ve sanatsal etkinliklerin gerçekleştiği kamusal mekânlar yer almamaktadır. Sosyal ve kültürel bağları geliştiren, kentlilik bilinci oluşturmada etkili olan açık kentsel ve kamusal

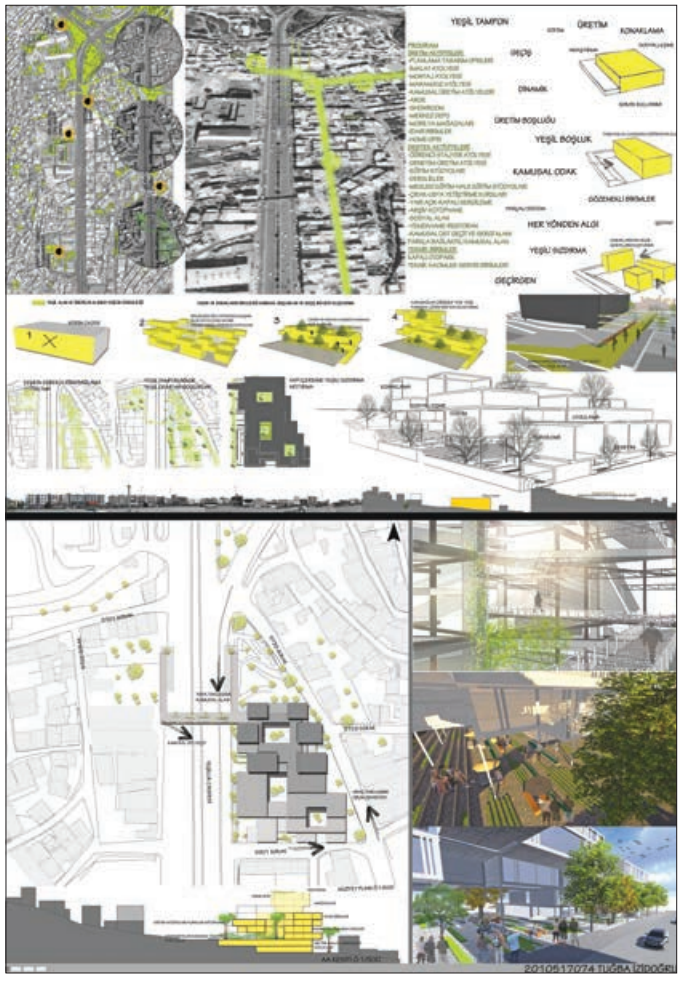
Resim 5. Bölgenin içinden geçen Meles Deresi. Kaynak: Yazar arşivi.
Fig. 5. The Meles Stream that runs through the area. (Photographs: author's archive).

Resim 6. Çalışma alanı. Fig. 6. Working area.

mekânlar yok denecek kadar azdır. Geçmişte var olan geniş yeşil alanlar yitirilmiş, kişi başına düşen yeşil alan miktarı oldukça azalmıştır (İzka 2014-2023 İzmir Bölge Planı; 2013) Var olan açık alanların çoğu kendi haline bırakılmış olup atıl durumdadır (Resim 2). Hızlı bir yol olan Yeşillik Caddesi bölgeyi ikiye ayırarak yaya erişimini neredeyse olanaksız kılmış, alan içinde adeta kentsel bir boşluk yaratmıştır. Bölgedeki sıkışık doku, trafik sorunu ve aydınlatılmayan sokaklar suç oranını artırmaktadır (Baran & Büke; 2006). Karabağlar'daki eğlence mekânlarının çoğu, niteliği düşük bar ya da gece kulüplerinden oluşmakta, gece gündüz yaşayan güvenli bir kentsel çevrenin varlığının tesis edilmesini zorlaştırmaktadır.

Çevresel sorunlar: Karabağlar'da sanayi, ticaret ve konut kullanımları iç içe geçmiş olup çeperde görece daha büyük ölçekli ve kısmen düzenli, merkezde ise küçük ve orta ölçekli üretim alanları yer almaktadır (Karataş; 2006 b). Karabağlardaki üretim etkinliği çoğunlukla konuttan dönüştürülmüş, yapısal ve strüktürel açıdan zayıf, çağdaş olanaklardan yoksun ve işlevini karşılamakta zorlanan iki ya da üç katlı atölyelerde gerçekleştirilmektedir (Resim 3). Yeşillik Caddesi üzerinde konumlanan satış ve pazarlama işlevlerine yanıt veren yapılar, üretim alanlarının hemen önünde yer alarak hem üretim alanının oluşturduğu çevresel ve görsel kirliliği maskelemekte, hem de caddenin kente gösterdiği yüzü için bir vitrin görevi üstlenmektedir. Ancak, Yeşillik Caddesi boyunca uzanan mobilya, tekstil, otomotiv gibi çeşitli sektörlerin satış ve pazarlama mekânlarının biçim dilinin dışavurumunda önemli sorunlar yaşanmakta, bu yapıların kent

Resim 7. Üretimin yarattığı çevresel kirlilik ve gürültü problemlerine yeşil iç boşluklarla yanıt arayan Tuba İzidoğru projesi. Fig. 7. The Tuba İzidoğru Project, which seeks to resolve industrial pollution and noise by means of green inner spaces.

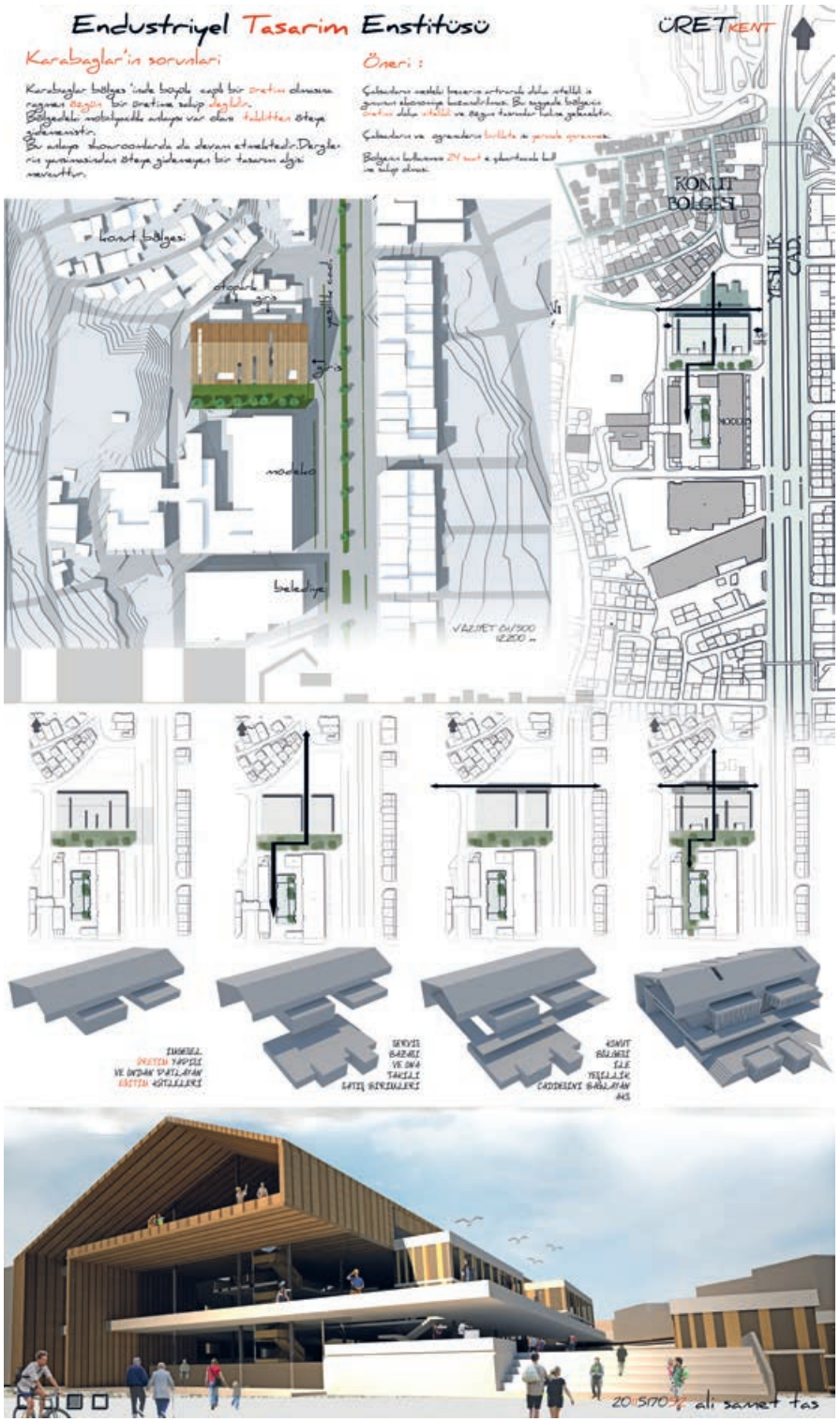

Resim 8. Zemin kot planı, kesit ve görünüşler. Fig. 8. Ground level plan, cross-section and views.

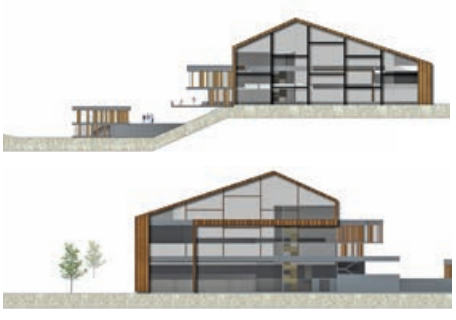
için nitelikli bir endüstriyel kimlik oluşturamadıkları gözlenmektedir (Resim 4).

Göç alan bir bölge olan Karabağlar'ın çarpık yapılaşan kentsel yapısından kaynaklanan ulaşım ve otopark sorunları, hammadde ve işlenmiş ürün taşıma işlevinin gerçekleştirilmesinde önemli sorunlar yaratmaktadır. Trafik sıkışıklığının yoğun olduğu bölgede kent merkezinden havalimanına olan ulaşımı sağlayan hızlı yol niteliğindeki Yeşillik Caddesi, Karabağlar sanayi bölgesinin içinden geçerek birbiriyle yakın erişim içinde olması beklenen üretim ve satış mekânlarını birbirinden koparmaktadır. Caddenin iki yakası boyunca konumlanan satış ve pazarlama mekânları arasındaki taşıt ve yaya ulaşımı sorunlu olup, yaya erişimi münferit üst geçitler aracılığıyla sağlanmaktadır. Bölgede hammadde ve üretim artıkları ile çöpler önemli çevresel problem kaynağıdır. Var olan üretim çevreci ve çağdaş yöntemler yerine daha geleneksel yollarla sağlandığından gürültü, koku ve zehirli gaz gibi atıklar çevre sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Antik dönemden beri İzmir kenti için simgesel değeri olan ve geçmişte mesire yeri olarak da kullanılan Meles Deresi'nin bir kolu sanayi bölgesinin içinden geçmektedir. Derenin potansiyeli henüz değerlendirilmemekte, aksine bulunduğu bölge için kirlilik ve erişim açısından sorun kaynağı oluşturmaktadır (Resim 5).

Halihazırda Karabağlar sanayi bölgesinin bir kısmını oluşturan Seyhan, Osman Aksüner ve Aşık Veysel Mahalleleri kentsel dönüşüm alanı ilan edilmekle birlikte henüz bölgenin dönüşümü ile ilgili bir yaklaşım geliştirilmemiştir. Yeşillik Caddesi'nin

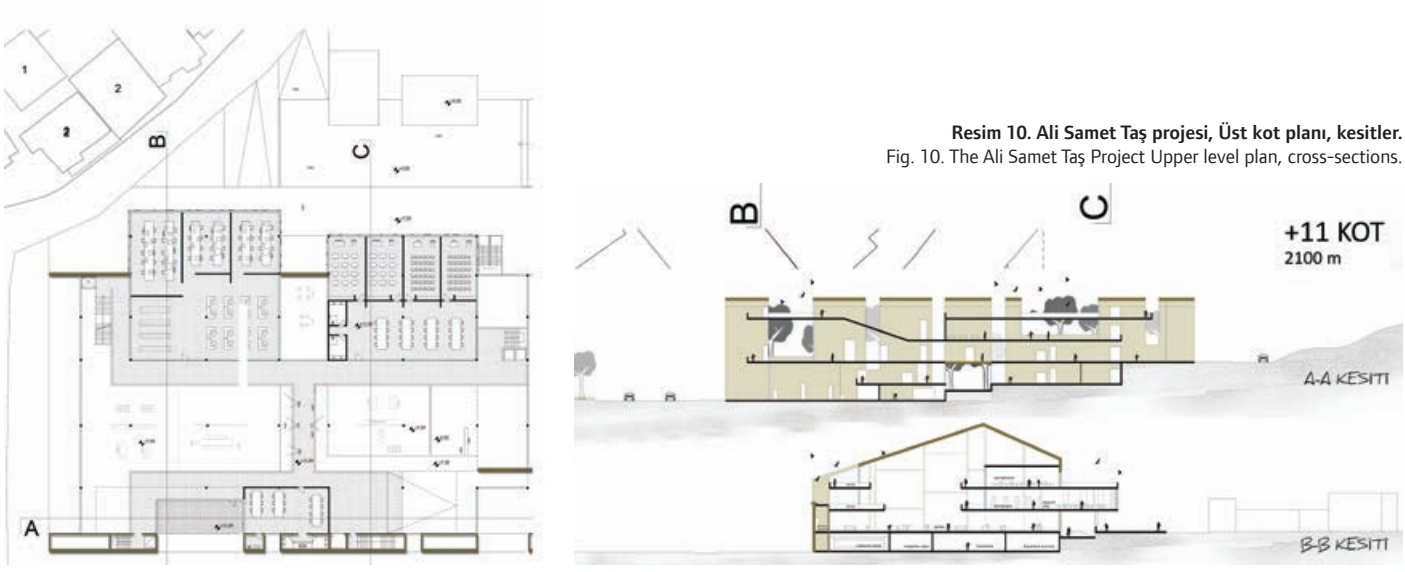

Resim 9. Bölgedeki endüstriyel kimlik problemini iyileştirmeyi deneyen Ali Samet Taş projesi. Fig. 9. The Ali Samet Taş Project, which attempts to improve the industrial identity of the area.

Resim 10. Ali Samet Taş projesi, kesit ve görünüşler. Fig. 10. The Ali Samet Taş Project cross-section and views.

Resim 10. Ali Samet Taş projesi, Üst kot planı, kesitler.
Fig. 10. The Ali Samet Taş Project Upper level plan, cross-sections.

Buca ve Karabağlar Belediyesi için idari bir sınır da oluşturması kentsel dönüşüm sürecindeki bölge ile ilgili olarak yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarının belirlenmesi ve karar alınması süreçlerini zorlaştırmaktadır. Karabağlar sanayi bölgesinin kent çeperinde düzenli bir alanda toplanması için arayışlar devam etmekle birlikte sanayi bölgesindeki kullanıcıların yer değiştirmeyi istemedikleri bilinmektedir. Karabağlar'daki üretim ve pazarlama işlevlerinin birbiriyle ve kent merkeziyle yakın konumda olması ekonomik açıdan bölge için avantaj oluşturmaktadır. İzmir kentindeki küçük ve orta ölçekli sanayi yapısının kentteki yer değiştirme biçimlerinin şimdiye kadar gücünü merkez kentten alacak biçimde Konak ve yakın çevresinde gerçekleştiği dikkate alındığında dayatmacı, kullanıcı katılımını dikkate almayan ve başkalaştıran bir dönüşümün sürdürülebilir olmayacağı görülebilir. Bu bağlamda, Karabağlar'daki dönüşümün, bölgenin sosyal, fiziksel ve çevresel değerlerini iyileştirerek sürdüren bir yaklaşım izlemesi en yapıcı yol olarak görülmektedir. Aşağıda, bu düşüncenin ışığında Karabağlar için çıkış yolları arayan bir stüdyo eğitiminin süreci ve sonuçları paylaşılmaktadır.

Bir Eğitim Deneyi: Üretkent

Yaklaşım ve yöntem: Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde dört yıllık mimarlık eğitiminin son dönemecindeki tasarım eğitiminin temel hedefi, yakın bir gelecekte çeşitli kentsel ve mimari kararlarda etkin roller almaya aday stüdyo katılımcılarının, araştırma yapma, gerçek problemleri analizle saptama, irdeleme, sorgulama ve bağlamın problemlerine yanıt veren çözümler önerme becerilerini geliştirmektir. Stüdyo problemi, "Karabağlar'da varlığını çevresini iyileştirerek sürdüren ve var olana alternatif oluşturan bir üretim mekânsallığı nasıl olabilir?" sorusu üzerine temellendirilmiş, yöntem olarak "çağdaş üretim mekânı" tasarım problemini "kentsel iyileştirme" ile birlikte ele almaya teşvik eden bir yol izlenmiştir. Bu anlamda Karabağlar'ın kendi bağlamına özgü sorunları stüdyo katılımcılarının kent ve mimarlık arasındaki girift ve ayrılmaz ilişkiyi fark etmeleri, kentsel ve mimari ölçekteki sorunlara bütünsel olarak yaklaşmaları ve güncel, çağdaş ve yaratıcı çözümler önerebilmeleri için fırsat olarak görülmüştür.

Çalışma bölgesi olarak çevresel sorunların bir arada ve en yoğun biçimde gözlendiği Yeşillik Caddesi ve yakın çevresi verilmiştir. Eğitim süreci analiz ve sentez aşamalarına paralel yürütülen bir değerlendirme yöntemiyle ilerlemiştir. Katılımcıların ortak çalışma ve uzlaşma becerilerini geliştirmek, stüdyodaki bilgi paylaşımını ve katılımcıların özerkliğini artırmak için grup yürütücüsü ile katılımcının ikili etkileşimine dayalı geleneksel yaklaşım yerine grup çalışmalarına paralel yürütülen jüri değerlendirme sistemi yeğlenmiştir. On dört haftadan oluşan eğitim sürecinin bütün aşamalarında yürütücüler ile stüdyo katılımcıları arasında karşılıklı paylaşıma dayalı açık bir tartışma ortamı yaratılmıştır.

İlk etabı oluşturan analiz aşamasında katılımcılar saha çalışmaları gerçekleştirmiş, çalışma bölgesinin sorunlarını tanımlamış, kentsel iyileştirme kavramını, uygulamalarını ve dönüşen üretim/sunum/tüketim ilişkilerini araştırarak stüdyo ortamında sunumlar eşliğinde paylaşmıştır. Analizler sonunda stüdyo katılımcıları gerekçelerini sunarak Yeşillik Caddesi üzerinde kentsel iyileştirme için uygun olabilecek çalışma alanları önermiş, bunlar arasından farklı türden sorunlar barındıran potansiyelli beş alan kabul edilmiştir. Daha sonra katılımcılar Yeşillik Caddesi üzerinde belirledikleri alanlardan bir tanesi için ana çerçevesi verilen mimari programı geliştirmiş ve kendi özgün tasarımlarını önermişlerdir. Farklı ölçeklerde geliştirilerek sunulan öneriler her ders jüri yöntemiyle dersin yürütücüleri tarafından, ara ve final jüri dönemlerinde ise misafir jüri üyeleri eşliğinde izlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Sonuç Ürünlerden Bir Kesit

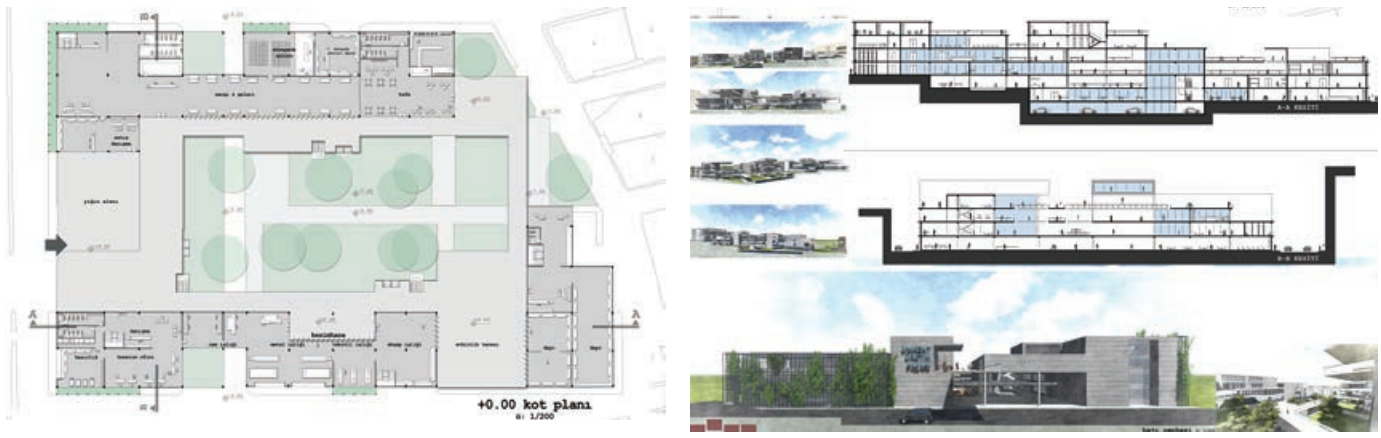
Karabağlar Yeşillik Caddesi olarak verilen çalışma bölgesinde etüt ve analizler sonucu belirlenen proje alanlarından önemli bir kısmı üretimin satış ve reklam yüzünü oluşturan

Yeşillik Caddesi ile art alandaki üretim bölgesi arasında konumlanmakta Meles Deresi'nin varlığı ile karakter kazanmaktadır (1, 3, 4 ve 5 numaralı alanlar). Caddenin doğusunda yer alan tek çalışma alanı ise satış ve pazarlama gibi üretimi destekleyen işlevleriyle öne çıkmakta, yakın çevresinde konut, iş merkezi ve belediye gibi kullanımlar barındırmaktadır (2 numaralı alan). Aşağıda farklı çalışma alanlarından farklı türden yaklaşımları örnekleyecek biçimde seçilen bir sonuç ürün kesiti değerlendirilmektedir (Resim 6).

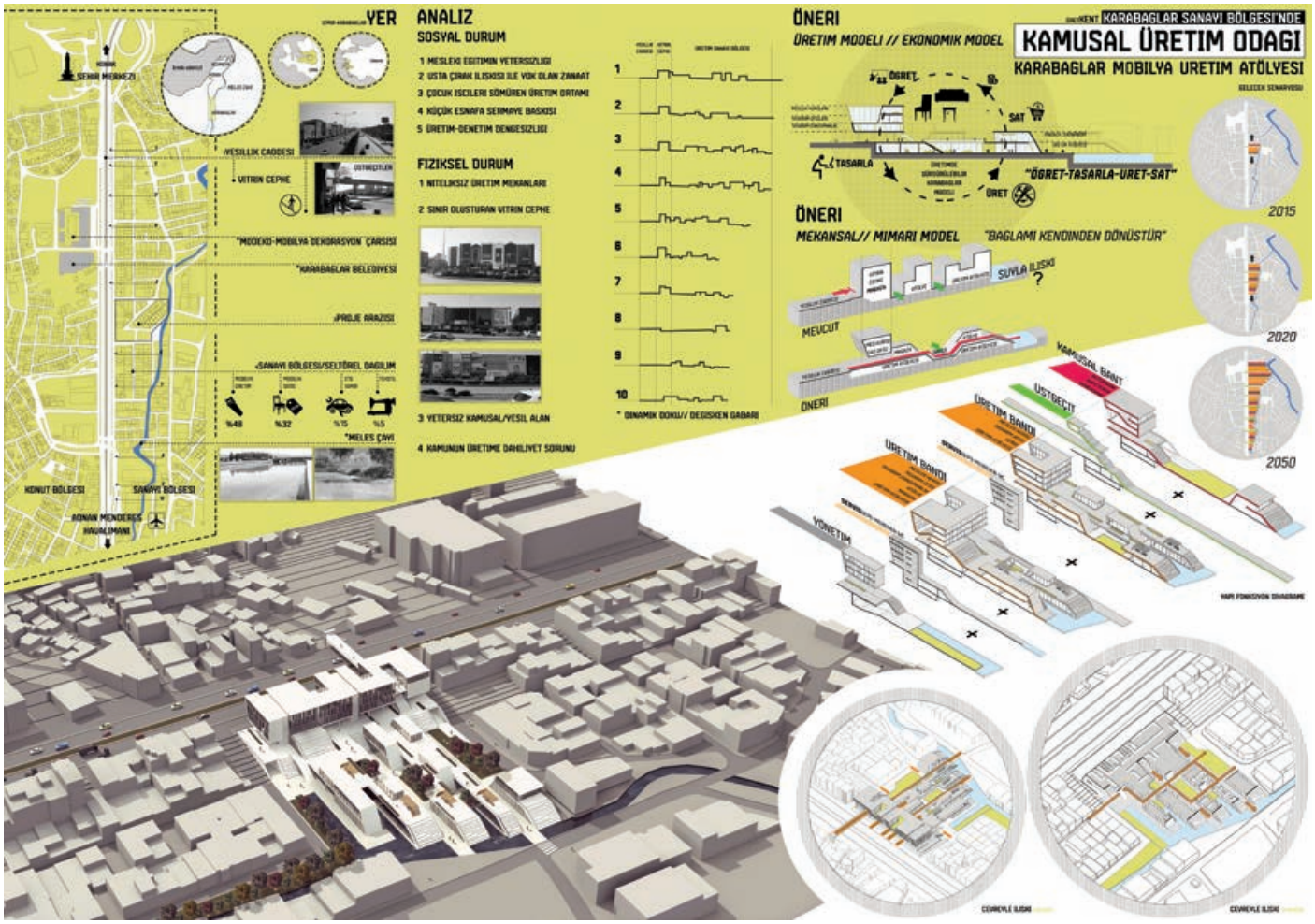
Üretimin yarattığı çevresel kirlilik ve gürültü sorunlarına yeşil iç boşluklarla yanıt aranması: Alanın kuzeyinde kent merkezi yönündeki yaklaşımda çevresel algıda öne geçen 1 numaralı proje alanı mevcutta etkin biçimde kullanılmayan atıl bir yeşil alan, kuzeydoğu yönünde konut, güney tarafında ise üretim bölgesi barındırmaktadır. Bu alanda ortaya konan çalışmalardan biri olan Tuba İzidoğru'nun projesinde bölgenin sosyal, kamusal gereksinimlerini ve üretim faaliyetini dikkate alan, tasarım bürosu, Ar-Ge, çıraklık eğitimi ve endüstriyel tasarım eğitimi arasında işbirliklerine olanak tanıyan, içinde eğitim ve konaklama işlevlerini barındıran sosyal ve eğitsel bir odak önerilmektedir. Bölgedeki yeşil alanların yetersiz olması, trafik, gürültü ve çevre kirliliğinin özellikle konut alanları için problem oluşturması projenin ana tasarım yaklaşımını belirlemiştir. Olumsuz çevre koşullarına karşı yeşil alanların

Resim 11. Sosyal, örgütsel ve eğitsel bir üretim odağı ile bağlamın parçalı morfolojisini yorumlayan Samet Bağmancı projesi. Fig. 11. The Samet Bağmancı Project, which interprets the fragmented morphology of the context by focusing on social, organisational and educational production.

Resim 12. Samet Bağmancı projesi, Zemin kot planı, kesit ve görünüşler. Fig. 12. The Samet Bağmancı Project Ground level plan, cross-section and views.

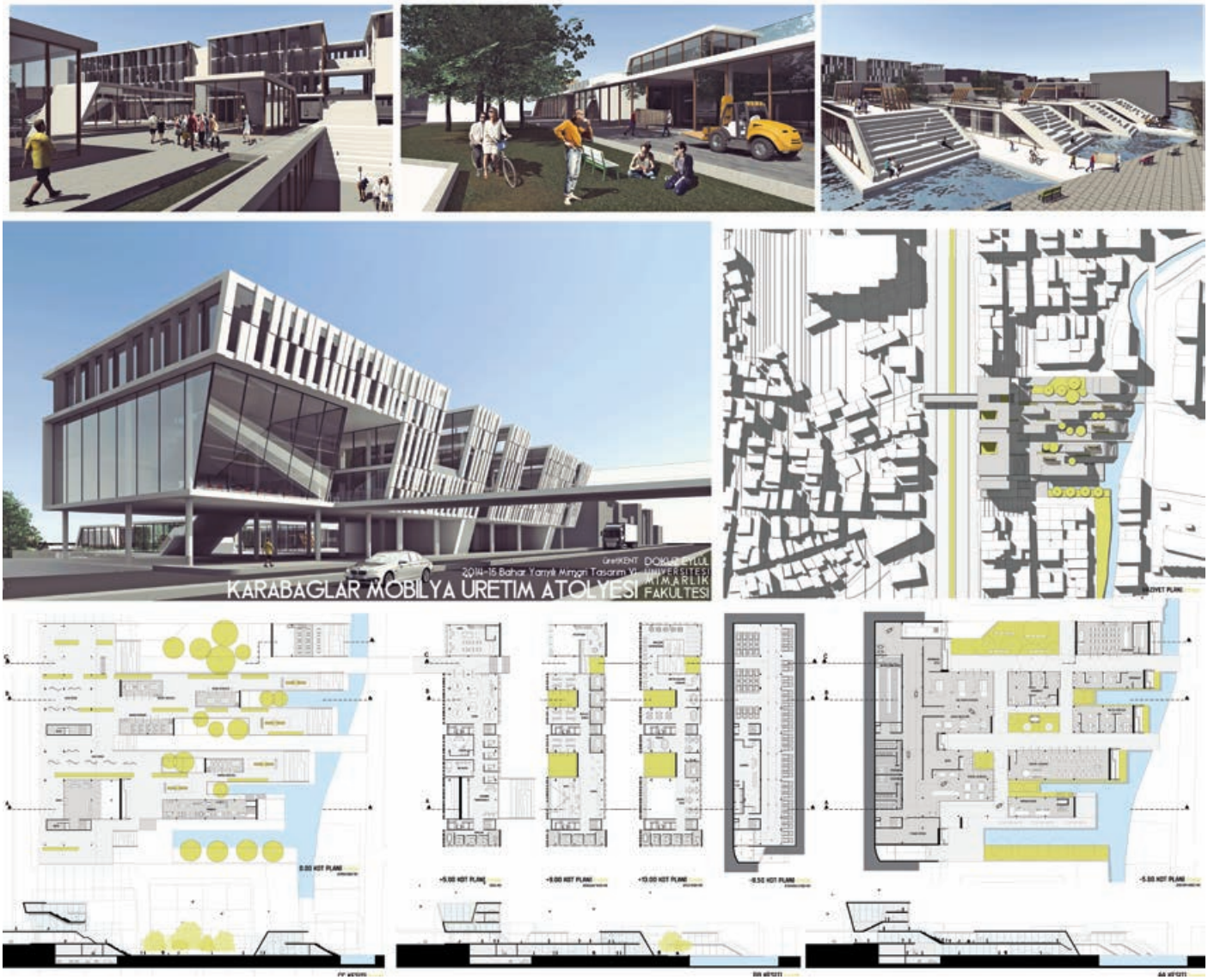

Resim 13. Karabağlar'daki üretim sektörünün sorunlarına yeni bir küçük üretim modeli anlayışı ve mekânsal karşılığı ile yanıt arayan Adem Boz projesi.
Fig. 13. The Adem Boz Project, which tackles the problems of the manufacturing sector in Karabağlar with a new small scale production model and spatial counterpart.

çoğaltılması ve İzmir iklimi için uygun olan yeşil iç boşlukların oluşturulması ilkesi benimsenmiştir. Bu anlamda, var olan yeşil alan iyileştirilmiş ve yapıya yeşil iç boşlukların sızdırılması yoluyla çoğaltılmıştır. Önerilen tasarım, toz, gürültü ve kirlilik yaratan üretim bölgesi ile Yeşillik Caddesi ve konut alanları arasında tampon bir mekân oluşturmaktadır. Bağlamın parçalı morfolojisini yorumlayacak biçimde oluşturulan geçirgen ve gözenekli mekânsal yapı hem doğal iklimlendirme sağlamakta, hem de kentsel çevre ile etkileşim ve erişim olanakları yaratarak bölge için denenebilecek bir mekân tipolojisi sunmaktadır (Resim 7, 8).

Endüstriyel kimliğin modern fabrika imgesi ile iyileştirilmesi: Yeşillik Caddesi'nin doğusunda yer alan 2 numaralı proje alanı kuzeydoğuda konut alanları, güney yönünde ise cadde boyunca uzanan Modeko İş Merkezi ve Karabağlar Belediyesi ile yakın ilişkidedir. Kentsel yaklaşımda rahat algılanabilen bir konumda bulunan alan için geliştirilen tasarımlardan biri olan Ali Samet Taş'ın projesinde Endüstriyel Tasarım Enstitüsü önerilmiş, eğitim, üretim ve uygulama faaliyetleri arasında ortaklıkların geliştirilmesi ve bölgedeki işgücü ve üretim niteliğinin artırılması benimsenmiştir. Tasarım kararlarında Karabağlar üretim bölgesi için nitelikli ve çağdaş bir çevresel imgenin olmayışı eleştirilerek eğitim mekânının bilginin üretildiği yer olduğundan hareketle modern bir fabrika imgesi oluşturulmuştur. Konut bölgesi ile Yeşildere Caddesi ve önerilen Endüstriyel Tasarım Enstitüsü arasında satış, sergileme, yeme içme vb. kentli kullanımına açık ortak kullanım olanakları sunan kamusal bir alan çözülmüştür. Konut alanları ile Modeko İş Merkezi ve Karabağlar Belediye Binası arasında farklı kotlardan erişim ilişkisi kurulmuş, önerilen eğitsel ve kamusal odak ile bölgenin sosyo-kültürel açıdan desteklenmesi hedeflenmiştir (Resim 9, 10).

Sosyal, örgütsel ve eğitsel bir üretim odağı ile bağlamın parçalı morfolojisinin yorumlanması: Proje alanı doğu yönündeki art alanında çok farklı türden küçük üretim alanları barındırmakta, Yeşillik Caddesi yönünde Modeko İş Merkezi ve Karabağlar Belediyesi'nin karşısında konumlanmaktadır. 3 numaralı alan için geliştirilen tasarımlardan biri olan Samet Bağmancı'nın projesinde bölgedeki parçalı ve küçük üretim modeli mekânsal ve biçimsel açıdan yeniden yorumlanmakta, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik esas alınarak farklı türden hammadde atıklarının değerlendirildiği, geri dönüştürüldüğü ve satıldığı bir pazar

Resim 14. Adem Boz projesi, Vaziyet planı, planlar, kesitler ve perspektifler. Fig. 14. The Adem Boz Project Site plan, plans, cross-sections and perspectives.

alanı önerilmektedir. Karma işlevli proje programında geri dönüşüm ve atölye mekânlarının yanısıra üretim faaliyetini desteklemek üzere meslek kooperatifleri, çıraklık eğitim kursları, işçilere dönük yemek, oyun ve dinlence alanları yer almaktadır. Tasarımın biçim dili bağlamın parçalı ve küçük ölçekli yapısını yorumlayarak içe dönük ancak çevreyle geçirgen ilişkiler kuracak biçimde ele alınmıştır. Bölgede yer alan sokak üzerinden işleyen küçük atölye sistemi zeminden üst kotlara yayılacak biçimde sürdürülmektedir. Yeşillik Caddesi'nin oluşturduğu trafik bariyeri önerilen bir köprü-mekân ile aşılmaya çalışılmış, caddenin karşı yakasındaki iş merkezi ve belediye gibi kamusal kullanımlarla bağ kurulmuştur (Resim 11, 12).

Üretimin sorunlarına yeni bir küçük üretim modeli anlayışı ve mekânsal karşılığı ile yanıt aranması: Proje alanı batı yönünde Meles Deresi ve art alanda üretim bölgesi ile Yeşillik Caddesi arasındaki tampon bölgede yer almaktadır.
4 numaralı alan için geliştirilen projelerden biri olan Adem Boz'un projesi Karabağlar'daki çağdaş olanaklardan yoksun olan mobilya üretim faaliyetinin iyileştirilmesine odaklanarak bölgenin ekonomik sürdürülebilirliğini desteklemeyi esas almış, küçük ölçekli üretimin var olan sorunlarını gidermeye dönük bir üretim modeli anlayışı ve mekânsallığı önermiştir. Öğret-tasarla-üret-sat olarak adlandırılan bu modele göre, bağlamdaki üretim bilgisinin çağdaş olanaklarla geliştirilmesi önemsenmiş, mobilya üretimi döngüsü araştırma ve tasarlama, öğretim, üretim ve satış işlevleriyle birlikte bütünsel olarak ele alınmıştır. Üretim modelinin mekânsal karşılıkları ile birlikte sosyal ve kamusal mekânların da yer aldığı tasarım ile bölge için gece ve gündüz yaşayan bir odak noktasının oluşturulması hedeflenmiştir. Kentsel karar olarak çalışma alanının batısında yer alan ve kent belleğinde önemli yer tutan Meles Deresi iyileştirilerek rekreatif bir unsur olarak projeye dahil edilmiştir. Önerilen tasarımda bağlamın ölçeği ve değişken gabarili parçalı dokusu modern bir dille yorumlanmıştır. Akışkan ve geçirgen mimari morfoloji, yakın çevreyle olan etkileşimi artıracak biçimde farklı

Resim 15. Bağlamın çevresel problemlerine ekolojik tasarım yaklaşımı ve geri dönüşüm ilkeleriyle yanıt arayan Anıl Pehlivan projesi. Fig. 15. The Anıl Pehlivan Project, which seeks to solve the environmental problems of the context by an ecological design approach and recycling principles.

Resim 16. Anıl Pehlivan projesi, Zemin kot planı, kesit ve perspektif. Fig. 16. The Anıl Pehlivan Project Ground level plan, cross-section and perspective.

yönlerden çeşitli erişim kanalları önermektedir. Böylelikle proje alanı ile Yeşildere Caddesi'nin karşı yakası ve art alandaki üretim bölgesi arasındaki fiziksel bariyerler eritilmeye çalışılmıştır (Resim 13, 14).

Çevresel sorunlara ekolojik tasarım yaklaşımı ve geri dönüşüm ilkeleriyle yanıt aranması: Meles Deresi'nin içinden geçerek ikiye böldüğü 5 numaralı alan için önerilen tasarımlardan biri olan Anıl Pehlivan'ın projesinde çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerine odaklanılmakta, bölgede egemen faaliyet olan mobilya üretiminin atık maddesi olan talaşların değerlendirilmesi için bir geri dönüşüm merkezi önerilmektedir. Saptamalara göre yaklaşık 2300 mobilya atölyesinin bulunduğu bölgede her atölyeden haftada 150-200 kg talaş çıkmakta ve bu talaşlar ya Meles Deresine atılarak çevre kirliliğine ya da yakılarak ekonomik kayba neden olmaktadır. Tasarım, Yeşillik Caddesi'nin bulunduğu batı yönünde sosyal ve kamusal kullanımların, var olan üretim alanlarının bulunduğu doğu tarafında geri dönüşüm merkezinin, ikisi arasındaki bağlayıcı bölgede ise ıslah edilmesi öngörülen su öğesiyle bütünleşen açık rekreasyon alanlarının önerilmesi esasına dayalı, geçirgen ve içe dönük bir mekânsal kurguya sahiptir. Trafik ve ulaşım problemleri olan bölgede alanı boydan boya kat eden Meles Deresinde ahşap hammadde atıklarını toplamak üzere bir ulaşım sistemi önerilmiştir. Yapı tektoniği çevreci, geri dönüşüm sağlayan temiz üretim işlevini modern, ekolojik malzeme ve sistemlerle dışa vurmakta, bölge için denenebilecek çağdaş bir endüstriyel tesis yaklaşımı modeli önermektedir (Resim 15, 16)

Genel Değerlendirme ve Sonuç

"Üretkent" stüdyo deneyiminden, hâlihazırda dönüşümüyle ilgili kararların alınması gündemde olan Karabağlar için aktarılabilecek bazı ilkelerden söz etmek gerekirse, en temelde bölgedeki dönüşüm yaklaşımlarının sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde, fiziksel çevreyi ve bölge halkının sosyal ve ekonomik olanaklarını iyileştirecek biçimde ele alınmasının çok önemli olduğu vurgulanmalıdır. Eğitim ve gelir düzeyi düşük olan çalışan profilinin çıraklık eğitimi, meslek kooperatifleri vb. organizasyonlarla güçlendirilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, aynı zamanda araştırma, uygulama ve eğitim arasında ortaklıkların kurulması bölgedeki üretim faaliyetinin desteklenmesi adına oldukça önemlidir. Karabağlar'da yapılacak kentsel ve mimari tasarım müdahalelerinde var olan satış ve

pazarlama işlevlerinin Yeşillik Caddesi üzerindeki dışavurumunun gözden geçirilmesi ve çağdaş bir endüstriyel kimlik oluşturacak biçimde ele alınması gerekmektedir. Ayrıca, eksik olan kamusal kullanım ve erişim olanaklarının geliştirilmesi, karma işlevli programlarla gece ve gündüz yaşayan güvenli bir yaşam alanının oluşturulması bölgedeki üretim faaliyetinin sürdürülebilirliğini de olumlu yönde destekleyecektir.

Karabağlar'daki dönüşümün büyük ölçekli plan kararları yerine bölge halkının karar süreçlerine katılımının sağlandığı bir yöntemle sorunlu alanlardan başlayarak kentsel tasarım ölçeğindeki küçük müdahalelerle başlatılması önerilebilir. Genel olarak, yapılacak mimari ve kentsel müdahalelerde yerleşimin belleğinde yer alan yeşil alanların iyileştirilerek artırılması önemsenmeli, atık ve çöp alanı haline gelen Meles Deresi bir rekreasyon alanı olarak iyileştirilmelidir. Endüstriyel atık ve çöplerin yarattığı sorunlar geri ve yukarı dönüşüm ilkelerinin dikkate alınmasıyla ekonomiye geri kazandırılmalıdır. Endüstriyel mekânların iyileştirilmesinde temiz üretim ilkelerinin benimsenmesi, ekolojik tasarım (pasif iklimlendirme, alternatif enerji kaynaklarının kullanımı vb.) ilkelerinin dikkate alınması ve bu kararların uygulama protokolleri ile bağlayıcı hale getirilmesi, Karabağlar üretim bölgesinin sürdürülebilirliğini olumlu yönde destekleyecektir.

Üretkent stüdyosu gücünü kent merkezinden alan Karabağlar gibi küçük ve orta ölçekli üretim yerleşimlerinin sahip olduğu olanaklar gözetilmeden başkalaştırılarak dönüştürülmesi yerine ekonomik, sosyal ve fiziksel sürdürülebilirlik ilkelerini esas alan müdahalelerle iyileştirilmesini hedefleyen bir eğitim deneyi olarak değerlendirilebilir. Şüphesiz on dört haftalık sürecin sonunda Karabağlar'daki üretim mekânlarını çevresiyle birlikte iyileştirmeye dönük geliştirilen tasarım yaklaşımları yukarıda sözü edilenlerle sınırlı değildir. Bölgedeki iyi durumdaki küçük ve orta ölçekli üretim mekânlarının korunup yeni mekânsal müdahalelerle bütünleştirilmesi, var olan kentsel boşlukların morfolojik izinin takip edilerek yaşayan kamusal boşluklara dönüştürülmesi, kentsel bellekte yer eden yerel ve kamusal kullanımların (bakkal, lokanta, çay salonu, kahvehane vb.) sürdürülmesi ve iyileştirilmesi, Meles Deresi üzerinde katalizör niteliğinde iyileştirmeyi başlatacak kamusal odak noktalarının önerilmesi, alternatif enerji kaynaklarıyla enerji üreten sistemlerin mimari tasarımı bütünleştirilmesi gibi pek çok yaklaşım stüdyo sürecinde denenmiş, sonuç ürünler farklı düzeylerde olgunlaşmıştır. Üretkent stüdyosunun yöntemi, mimari tasarım problemini kentsel ölçekten başlayarak ve bağlamın sorunlarını keşfederek çok boyutlu ele almayı olanaklı kılmış, yaratıcı çözüm alternatiflerini çoğaltmış ve sürdürülebilir bir Karabağlar için yeni yolların mümkün olabileceği konusunda ümit vaat etmiştir.

Kaynaklar

- Baran, H.; Büke, A.; "Karabağlar ve Çevresinin Mekân Temelli Sorunları", İzmir Ticaret Odası Araştırma Raporu, 2006. http://www.izto.org.tr/portals/0/karabaglar_ve_cevresinin_mekan_temelli_sorunlari.pdf (Erişim Tarihi; Ağustos, 2015).
- Karataş, N.; "Ege Bölgesinde Sanayi Gelişim Süreci ve Mekânsal Yansımaları-İzmir Örneği", Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F Dergisi, S.11, s.191-210, 2006a.
- Karataş, N.; "Yeni Bir Kümeleşme Modeli Olarak Organize Sanayi Bölgelerinin Yeniden Örgütlenmesi", İzmir-Çiğli AOSB Örneği, Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2006b.
- Serin, H.; Durgun, M.; Şahin, Y.; "Furniture Sector of Turkey", European Journal of Research on Education, vol: 2, issue: 6, pp.147-151, 2014.
- Ünverdi, L.; "Endüstriyel Yer Değiştirme Üzerine Ampirik Bir Araştırma: İzmir örneği", Planlama, S.37 (3), ss.67-77, 2006.
- İzka 2014-2023 İzmir Bölge Planı, 2013. Karabağlar İlçe raporu, http://www.izka.org.tr/files/planlama/3_ilce_calismalari/2014_2023/karabaglar/2014_2023_ilce_ozet_raporu_karabaglar.pdf, (erişim tarihi; Aralık, 2015).

Not

1.İlgili bilgiler Buca Belediyesi Etüt Proje Müdürlüğü ve İzmir Mobilyacılar Odası Başkanlığı ile yapılan görüşmeler sonucunda edinilmiştir.

***İlknur Türkseven Doğrusoy, Doç. Dr.**
****Emel Kayın, Doç. Dr.**
*****Deniz Dokgöz, Doç. Dr.**
******H. İbrahim Alpaslan, Yrd. Doç. Dr.**
*******Deniz Balık, Ar. Gör. Dr.**
Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü

Üretkent as an Educational Experiment

İLKNUR TÜRKSEVEN DOĞRUSOY, EMEL KAYIN, DENİZ DOKGÖZ, H. İBRAHİM ALPASLAN, DENİZ BALIK

» Industrial spaces form the foundation of economic sustainability for cities, but over time can become problematical focal points when they merge with city centrers and residential areas. Unplanned building development, visual and environmental pollution, security and similar problems threaten the sustainability of industrial estates and their near surroundings which are urban production centres. These problems face Karabağlar, an industrial area of small and medium-scale production plants, situated south of the city of İzmir. Such complex and topical urban problems in the architectural sphere are an important framework for studies carried out at the final year architectural studios at Dokuz Eylül University. Consequently the Karabağlar industrial area was made the focus of design training in the final semester of the 2014-2015 academic year. Studio work was based on the question, "What kind of production spatiality could form an alternative to the existing problematical built environment in Karabağlar, by improving its surroundings so that it can become sustainable?" The method used was to combine the "modern production space" design problem with the concept of "urban improvement". Yeşillik Street and its close environs, which suffers from environmental problems to a severe degree, was selected as the working area, and a jury evaluation system was carried out in parallel with the stages of analysis and synthesis. When the results were evaluated, it was possible to say that the Üretkent studio experience had led to certain fundamental principles being developed that could be applied to Karabağlar, whose reclamation was currently at the decision making stage. In the first instance, in the light of principles of sustainability, it was decided that reclamation of the area should focus on improving the physical environment and the social and economic opportunities for local people. It emerged that urban and architectural interventions should aim to create an alternative modern industrial identity; that currently inadequate public use and access facilities should be increased; and that the establishment of multi-functional programmes that forge partnerships between research, application, educational and public institutions were crucial for the area. Although the resulting projects had different levels of maturation, the studio method made it possible to tackle the architectural design problem by starting from an urban scale and looking at it in a multi-dimensional way, so that it was possible to reveal the problems of the context, generate alternative solutions, and so show that new ways of turning Karabağlar into a more sustainable industrial estate were possible.